

Huvudman

Gävle kommun
gavle.kommun@gavle.se

Beslut

Datum 2025-01-17

Dnr SI 2024:6278

Sida 1 (14)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Bergby Centralskola i Gävle kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den **23 maj 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande frånvaroutredningar och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Gävle kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Gävle kommun ska vidta följande åtgärder

Frånvaro

1. Se till att, vid minst ett tillfälle under vårterminen 2025 informera samtliga lärare och övrig skolpersonal om skollagens krav kring utredning vid upprepad eller längre frånvaro samt skolans rutiner för detta. Om det kommer ny personal till skolan efter att sådan information har lämnats ska även den nya personalen få motsvarande information. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 7 kap. 19 a §§ skollagen)
2. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs frånvaro inleds om en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Detta gäller inte om en utredning är uppenbart obehövlig. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden den 17 januari 2025 till och med den 16 maj 2025. Denna

dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen)

Särskilt stöd

1. Se till att, vid minst ett tillfälle under vårterminen 2025 informera samtliga lärare om skollagens krav avseende när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Om det kommer ny personal till skolan efter att sådan information har lämnats ska även den nya personalen få motsvarande information. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 § andra stycket samt 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen)
2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd som inkommer till rektorn ska rektorn se till att starta en utredning. I varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 17 januari 2025 till och med den 16 maj 2025 samt när utredning har startat för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
3. Se till att åtgärdsprogrammen innehåller en beskrivning av elevens stödbehov och hur det ska tillgodoses. Det innebär att det ska framgå på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få särskilt stöd. Inkom med skolans tre senaste upprättade åtgärdsprogram. (3 kap. 9 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser beaktande av nationella prov vid betygsättning.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:6278) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Bergby Centralskola i Gävle kommun. Skolenheten omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Bergby Centralskola följer gällande bestämmelser inom områdena frånvaro, extra anpassningar och särskilt stöd samt beaktande av nationella prov vid betygsättning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan, biträdande rektorer och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 5 november 2024 och 12 november 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning, se aktilaga 14.

Föreläggande

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, biträdande rektorer och rektor uppger att frånvaron följs upp av biträdande rektorer månadsvis. Mentorerna får av biträdande rektorerna en lista på elever som har över 15 procent frånvaro. Eleverna diskuteras i

arbetslaget och om anledningen till frånvaron är känd lämnas förklaringen till biträdande rektorer.

Lärare uppger att de startar frånvaroutredningar om de känner oro för en elev som har mycket frånvaro utan någon förklaring. Några lärare uppger att frånvaroutredningen ska genomföras om eleven har hög frånvaro och måluppfyllelse sjunker. Lärare uppger att det är lärarna som gör frånvaroutredningen på egen hand. Några lärare uppger att kurator och skolsköterska kan bli involverade om det rör aspekter som gäller deras funktion. Några lärare uppger att de under en frånvaroutredning träffar eleven, vårdnadshavare och går igenom en lista med frågor.

Lärare uppger att det är mentorn som tar beslutet att det ska göras en frånvaroutredning. Lärare uppger att åtgärder kan sättas in vid frånvaroutredningar exempelvis att en personal kommer och möter eleven på vägen till skolan.

I inkommen information samt i intervjuer med representanter för elevhälsan, biträdande rektorer och rektor framgår att det utifrån en frågemall genomförs ett mentorssamtal¹ med elev och vårdnadshavare vid upprepade frånvaro. Syftet med mentorssamtalet är ta reda på orsaken till frånvaron och sätta in åtgärder, mentorn är ansvarig för genomförandet men kan rådgöra med arbetslag och elevhälsoprofession vid behov.

Det framgår i intervju med kurator, biträdande rektor och rektor att mentorssamtalen inte är att betrakta som en frånvaroutredning men är en första del av en frånvaroutredning. I inkommen information samt i intervju med biträdande rektorer och rektor framgår att åtgärderna som sätts in i samband med mentorssamtalet ska prövas i fyra till sex veckor och om de inte är tillräckliga ska ärendet anmälas till biträdande rektor.

Specialpedagog och speciallärare uppger att mentorerna själva avgör om det ska göras två eller tre uppföljningar i formen av mentorssamtal. Kommer mentorn inte efter mentorssamtalen till rätta med elevens frånvaro kan den genomföra en pedagogisk kartläggning och boka tid på Eht-mötet.

Kurator, biträdande rektorer och rektor uppger att frånvaroutredningar ska göras om lärare har oro för en elevs frånvaro.

I inkommen information i samband med Skolinspektionens besök på skolan anges att det på skolenheten har gjorts 12 frånvaroutredningar under höstterminen. Lärare, specialpedagog och speciallärare uppger att listan på 12 elever med frånvaroutredningar är en lista på elever där det gjorts mentorssamtal, och alltså inte detsamma som en frånvaroutredning.

¹ I den kommungemensamma rutinen kallad omsorgssamtal. Rektor uppger att det är två begrepp på samma sak.

I inkommen information samt i intervju med representanter från elevhälsan och biträdande rektor framgår att det på Eht-mötet beslutas om det ska göras en frånvaroutredning. Det är kuratorn eller någon annan av elevhälsans representanter som genomför utredningen. Representanter från elevhälsan säger att vid en frånvaroutredning samlas det in pedagogisk kartläggning, eventuella beslut om särskilt stöd, vilka insatser som gjorts tidigare och en skolsocial kartläggning. I inkommen information framgår att vid en frånvaroutredning har skolledare tillsammans med någon från elevhälsan ett möte med vårdnadshavare och elev.

Lärare, representanter från elevhälsan och biträdande rektorer uppger att det inte har gjorts några frånvaroutredningar innevarande läsår. Specialpedagog och speciallärare uppger att det inte har tagits något beslut på Eht-mötet om att göra en frånvaroutredning innevarande läsår och ingen elev har diskuterats på Eht-mötet med anledning av frånvaro innevarande läsår. I inkommen information framgår att det ska anmälas till huvudmannen om frånvaroutredning påbörjats. Biträdande rektorer och rektor uppger att inga anmälningar om frånvaroutredningar gjorts till huvudmannen läsåret 24/25.

Av inkommen information framgår att 22 elever på skolan från slutet av augusti till slutet av september 2024 har en sammanlagd frånvaro på över 20 procent. Av dessa hade 14 elever en samlad frånvaro på över 20 procent även läsåret 23/24.

I intervjuer ger lärare exempel på några elever de känner oro för gällande frånvaro. Bland annat nämns eleverna 31, 34 och 35.

Gällande elev 31 har lärarna haft samtal med eleven och dennes vårdnadshavare och vet anledningen till frånvaron. Lärare uppger att det inte gjorts någon frånvaroutredning. Specialpedagog och speciallärare uppger att det för elev 31 kan ha gjorts en kartläggning av frånvaron och genomförts ett mentorssamtal. Biträdande rektorer uppger att elev 31 inte har diskuterats när det gäller frånvaro. I inkommen information framgår att elev 31 läsåret 23/24 hade en sammanlagd frånvaro på 21,8 procent och från slutet av augusti till slutet av september under 2024 hade eleven en sammanlagd frånvaro på 24,3 procent.

I inkommen information framgår att elev 34 läsåret 23/24 hade en sammanlagd frånvaro på 13,8 procent och från slutet av augusti till slutet av september 2024 hade en sammanlagd frånvaro på 29 procent. Lärare uppger att de har oro för elev 34 med anledning av frånvaron.

Lärare uppger att mentor har haft kontakt med vårdnadshavare till elev 35 med anledning av frånvaro. De är medvetna om anledningen till att eleven är frånvarande. Lärare uppger att eleven har haft samma problematik sedan mellanstadiet, eleven går nu i årskurs 9. I inkommen information

framgår att elev 35 läsåret 23/24 hade en sammanlagd frånvaro på 21,8 procent och från slutet av augusti till slutet av september 2024 hade en sammanlagd frånvaro på 25,1 procent.

Rättslig reglering

En elev i förskoleklassen eller grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i förskoleklassen eller grundskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande (7 kap. 17 § skollagen).

Om en elev har upprepade eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (7 kap. 19 a § skollagen).

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till. Vidare framgår exempel på när det kan anses obehövt att genomföra en frånvaroutredning. En utredning ska inte behöva genomföras när till exempel en elev har upprepade frånvaro på grund av läkarbesök, men frånvaron gäller under en begränsad tid och kan kompenseras genom extra anpassningar i undervisningen, eller att det rör sig om enstaka tillfällen av giltig frånvaro där orsakerna till frånvaron är uppenbara. Vidare framgår att fokus vid utredningen bör vara på att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepade eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro. Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras. (prop. 2017/18:182 s. 56 samt s. 59–63)

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § andra stycket skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda orsaker till elevers frånvaro. På skolan finns ett flertal elever som har omfattande och/eller återkommande frånvaro under höstterminen 2024, och av dessa har 14 elever haft omfattade frånvaro även under föregående läsår. I intervjuer med lärare framkommer också exempel på elever som lärarna uppger har sådan frånvaro att det finns en oro. Trots detta har inga frånvaroutredningar genomförts under höstterminen 2024, vilket är en brist. Det ankommer på rektorn att avgöra, utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, om en elev har en upprepad eller längre frånvaro och i sådant fall ska rektorn se till att en utredning kommer till stånd. Detta gäller oavsett om det rör sig om giltig eller ogiltig frånvaro. Skolinspektionen vill här poängtera att syftet med en frånvaroutredning, utöver att kartlägga orsakerna till frånvaron, är att utredningen ska utmynna i de åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro.

Av utredningen framgår att en frånvaroutredning på Bergby Centralskola enligt skolans rutin ska påbörjas om läraren har en oro för elevens frånvaro. Flera lärare har uppfattat att det är lärarna som gör utredningen. Personalen på skolenheten använder däremot olika begrepp när det kommer till arbetet med frånvaro. Det lärare på skolan benämner som frånvaroutredning benämns i rutiner samt av representanter för elevhälsan och skolledare som mentorssamtal medan en frånvaroutredning är ett annat steg i frånvaroarbetet och genomförs av elevhälsopersonal. Att det på skolan finns olika uppfattning om vad som är en frånvaroutredning och vem som gör utredningen kan enligt Skolinspektionens bedömning ha bidragit till att utredningar inte har genomförts.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärare uppger att extra anpassningar ges och dokumenteras i elevernas elevakter i skolans lärplattform. Exempel på extra anpassningar är en kortare period av lästräning tillsammans med speciallärare. Lärare uppger att de diskuterar extra anpassningar med kollegor på arbetslagsmötet samt har möjlighet att diskutera med speciallärare och specialpedagog på Samtalsforum där specialpedagog och speciallärare deltar.

Anmäla utredningsbehov avseende särskilt stöd

Skolinspektionen har tagit del av skolans rutin för arbetet med särskilt stöd. Av rutinen framgår att anmälan om utredningsbehov för särskilt stöd är

"vägs ände". Det finns enligt rutinen olika steg som lärarna ska ha gjort innan de anmäler utredningsbehov av särskilt stöd. Steg 1 är samtal i arbetslaget och Steg 2 är samtal i Samtalsforum och/eller Samlad elevhälsa.

Efter Steg 1 och 2 bokar läraren in en tid till Eht-mötet. Inför mötet har mentorn genomfört en pedagogisk kartläggning för aktuell elev. I kartläggningen ingår frågor till eleven, elevens vårdnadshavare och all pedagogisk personal som eleven möter. Lärare och rektor uppger att en anmälan om utredningsbehov för särskilt stöd förutsätter att läraren först gör en pedagogisk kartläggning och bokar tid till Eht-mötet. Några lärare uppger att det skulle behöva anmälas fler elever för utredningsbehov men att anledningen till att det inte görs är att det krävs en pedagogisk kartläggning inför Eht-mötet.

Specialpedagog och speciallärare uppger att tanken är att elever först ska diskuteras på Samtalsforum innan det blir aktuellt att diskutera eleven på Eht-mötet. På Eht-mötet deltar specialpedagog, speciallärare, kurator, skolsköterska och biträdande rektorer. Specialpedagogen uppger att hen innan lärarna anmäler utredningsbehov om särskilt stöd vill bedöma vad läraren gjort först, detta för att inte lärarna ska "ropa på åp". Specialpedagogen uppger att hen vill veta vilka screeningar som gjorts och vilket material som lärarna har använt innan de kan anmäla utredningsbehov om särskilt stöd.

Biträdande rektorer uppger att anmälan om utredningsbehov sker genom att specialpedagogen kommer med ärendet till någon av skolledarna. Lärarna kan inte anmäla direkt utan det behövs en kvalitetssäkring genom specialpedagogen först. Biträdande rektorer uppger att de har tagit fram rutinerna för att få en tröghet i systemet.

Utreda särskilt stöd

I inkommen information samt i intervjuer med lärare, specialpedagog och speciallärare, biträdande rektorer och rektor framgår att det är någon av de biträdande rektorerna som tar beslut på Eht-mötet om det ska startas en utredning om särskilt stöd. Lärare och rektor uppger att beslutet tas i samråd med skolans specialpedagog och att det kan beslutas att det inte starta en utredning om behov av särskilt stöd.

En lärare berättar att hen anmält utredningsbehov för särskilt stöd för elev 36 genom att boka en tid på Eht-mötet och göra en pedagogisk kartläggning. Läraren uppger att på Eht-mötet beslutades att det skulle göras en extern utredning men det startades ingen utredning om särskilt stöd. Läraren fick i stället ytterligare extra anpassningar i matematik att testa. Specialpedagog, speciallärare och biträdande rektorer uppger att det inte startats en utredning om särskilt stöd för elev 36.

Åtgärdsprogram och ge särskilt stöd

I inkommen information samt i intervjuer med lärare, specialpedagog, biträdande rektorer och rektor framgår att specialpedagogen gör utredningen om behov av särskilt stöd.

I inkommen information samt i intervjuer med specialpedagogen, biträdande rektorer och rektor framgår att det är biträdande rektorer som beslutar om åtgärdsprogram. Rektor beslutar om anpassad studiegång samt placering i särskild undervisningsgrupp.

Lärare, specialpedagog och speciallärare, biträdande rektorer och rektor uppger att det är mentorn som formulerar åtgärden i åtgärdsprogrammet tillsammans med ämnesläraren eller den som är ansvarig för att åtgärden genomförs. Rektorn uppger att specialpedagogen kan ge förslag på åtgärder och att specialpedagogen har som uppgift att kontrollera så det blir gjort på rätt sätt.

I åtgärdsprogrammet för elev 52 framgår att hen ska erbjudas extra lektioner i svenska och engelska från höstterminen 2024. Vidare framgår att eleven ska kunna visa på likhetstecknets betydelse samt förstå matematiska signalord så som; tillsammans, kvar, äldre än, yngre än, fattas, saknas. Elev 52 ska med automatik göra beräkningar inom talområdet 0-10, addition och subtraktion. I utvärderingar av åtgärdsprogrammet framgår inte när utvärderingarna har gjorts eller vad utvärderingen visat.

I åtgärdsprogrammet för elev 53 framgår att hen ska erbjudas extra lektioner i svenska och engelska från höstterminen 2024. Vidare framgår att åtgärden i matematik är att eleven behöver arbeta med och stärka sin taluppfattning inom talområdet 0-1000, hen behöver bli säkrare på att göra beräkningar med addition och subtraktion inom talområdet 0-100 (0-1000 med hela tiotal) både huvudräkning (vid enklare tal) samt uppställningar. Vidare anger att " Vi kollar upp möjligheten för extra stöd i matematik i form av resurs på matematiklektion eller möjlighet att gå på studion för matematik lektion[sic!]."

En lärare uppger att elev 53 har haft samma åtgärder i sitt åtgärdsprogram sedan mellanstadiet, eleven går nu i årskurs 7. I utvärdering av åtgärdsprogram som gjordes i slutet av vårterminen 2024 framgår att eleven är i fortsatt behov av omfattande stöd, placering i mindre studiegrupp samt anpassade uppgifter. Det framgår även att eleven behöver förståelse, bilder, inlästa texter samt anpassat material i samtliga kärnämnen.

En lärare uppger att stödet elev 52 och elev 53 får inte är tillräckligt för att eleverna ska nå kriterier för bedömning i matematik. Läraren uppger att hen har påtalat detta för biträdande rektorer och representanterna i Eht. Specialpedagog och speciallärare uppger att elev 52 och elev 53 har behov

av undervisning i mindre grupp i matematik som ett särskilt stöd men att det inte finns formulerat i deras åtgärdsprogram. Specialpedagogen uppger att eleverna har matematik i halvklass och att det kan betraktas som särskilt stöd.

I åtgärdsprogrammet för elev 13 står som åtgärd att eleven ska behärska tiotalsövergångarna, både subtraktion och addition med och utan minnessiffra samt växling.

I åtgärdsprogram för elev 4 står som åtgärd att eleven ska kunna följa en instruktion för den texttyp som hen ska skriva till exempel novell eller faktatext. Elev 4 ska ha en tydlig röd tråd.

I åtgärdsprogram för elev 10 står som åtgärd att eleven ska vara förtrogen med de fyra räknesätten samt multiplikation och division med 10, 100...

I åtgärdsprogram för elev 9 finns inga åtgärder formulerade i åtgärdsprogrammet.

I samband med att Skolinspektionen, under tillsynsbesöket på skolan, visar åtgärdsprogrammet för elev 13 som exempel uppger specialpedagog och speciallärare samt biträdande rektorer att det inte är tänkt att åtgärderna ska se ut så där. Specialpedagog och speciallärare samt biträdande rektorer uppger att lärarna inte vet hur de ska formulera åtgärdsprogrammen. Rektorn uppger att det borde framgå vad som ska göras för att eleven ska nå målet.

Biträdande rektorerna uppger att lärarna måste påminnas om hur de ska göra när de formulerar åtgärderna i åtgärdsprogrammen. Lärare samt specialpedagog och speciallärare uppger att det har genomförts en utbildningsinsats för hur lärarna ska formulera åtgärdsprogram. Specialpedagog och speciallärare uppger att det finns en planering att specialpedagog och speciallärare ska vara med på ett möte med de olika arbetslagen för att informera så att lärarna får veta hur de ska formulera åtgärdsprogrammen.

I inkommen information från huvudmannen framgår när åtgärdsprogrammen ska utvärderas och vem som är ansvarig för utvärderingen. Specialpedagog och speciallärare uppger att åtgärdsprogram utvärderas vid fyra fasta tillfällen per läsår och att personerna som är ansvariga för åtgärden deltar i utvärderingen.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användningen av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övriga skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt

framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 5 § skollagen).

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Huvudmannen ska se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att ge elever extra anpassningar.

Anmäla utredningsbehov avseende särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister vad gäller att anmäla utredningsbehov för särskilt stöd. Skolinspektionen konstaterar att skolans rutin avseende anmälan begränsar och försvårar lärarnas möjlighet att anmäla utredningsbehov för elever. Enligt skolans rutin behöver läraren först ha genomfört en pedagogisk kartläggning innan anmälan kan göras vilket har medfört att lärare undviker att göra anmälningar trots att de uppmärksammat utredningsbehov hos elever. Det framgår också att de anmälningar om utredningsbehov av särskilt stöd som lärarna gör först ska hanteras av specialpedagogen som avgör om anmälan går vidare till rektorn och om utredning startas. Skolinspektionen vill klargöra att det faller inom en lärares kompetensområde att uppmärksamma elever i behov av stöd och att ge elever stöd i form av extra anpassningar. Det är i lärarens professionella bedömning som läraren gör avvägningen av om det är möjligt att arbeta vidare med extra anpassningar eller om det finns behov av att göra en anmälan om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. Läraren avgör även om det finns särskilda skäl att göra en anmälan utan att eleven dessförinnan fått sådana anpassningar.

Utreda särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister vad gäller att utreda särskilt stöd. Detta eftersom alla anmälningar inte resulterar i att en utredning om särskilt stöd startas. Det framkommer att de biträdande rektorerna vid en anmälan om utredningsbehov av särskilt stöd tar beslut om att utredning ska startas eller inte. Det finns åtminstone en elev (elev 36) som anmälts för utredningsbehov under höstterminen 2024, där det inte startats en utredning om särskilt stöd. Det är enligt skollagens krav inte frivilligt för rektorn att välja mellan att starta och inte starta en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd inkommit. Utredningen kan vara olika omfattande, men rektorn är alltid skyldig att se till att elevens behov av särskilt stöd utreds.

Åtgärdsprogram och ge särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer slutligen att det finns brister i skolans arbete med åtgärdsprogram. I åtminstone åtgärdsprogram för sex elever (eleverna 52, 53, 13, 4, 10, 9) finns det inte angett konkreta åtgärder kring hur elevens särskilda stödbehov ska tillgodoses. Det som anges i dessa åtgärdsprogram är snarare formulerat som mål än som åtgärder. Skolinspektionen vill framhålla att åtgärderna i åtgärdsprogram behöver vara konkreta och utvärderingsbara, vilket innebär att det måste framgå på vilket sätt och i vilken omfattning eleven ska få stöd. Konkreta och utvärderingsbara åtgärder gör att åtgärdsprogrammet kan fungera som ett praktiskt redskap i vardagen, samtidigt som det underlättar för eleven och elevens vårdnadshavare att ta ställning till om de upplever att åtgärderna

är relevanta. Det gör det också möjligt att på ett bra sätt följa upp och utvärdera hur åtgärdsprogrammet fungerar.

För åtminstone två elever (eleverna 52 och 53) konstaterar Skolinspektionen att de vagt formulerade åtgärderna i åtgärdsprogrammen har fått konsekvensen att utvärderingarna inte haft möjlighet att fånga upp ifall stödet är tillräckligt för eleverna.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Gävle kommun verksamhet vid Bergby Centralskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att utreda orsaken till elevers frånvaro, anmäla och utreda särskilt stöd samt arbetet med åtgärdsprogram. Det finns därför skäl att förelägga Gävle kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Beaktande av nationella prov vid betygsättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av Skolverkets statistik avseende avvikelser mellan resultaten på nationella prov och slutbetyg i årskurs 9 för Bergby Centralskola och konstaterat att det finns stora avvikelser, en trend som sträcker sig över flera år och gäller en stor majoritet av de ämnen som har nationella prov. Lärare, biträdande rektor och rektor uppger att avvikelserna kan förklaras på olika sätt. Exempelvis har lärarna andra underlag och tester som motiverar betygen. Lärare uppger att de under vårterminerna arbetar intensivt med stöd, kompletteringar samt lov- och sommarskola för att eleverna ska nå betygsriterierna.

Lärare, biträdande rektor och rektor uppger att de i kollegiet diskuterat avvikelserna mellan resultaten på nationella proven och slutbetyget i årskurs 9. Rektor uppger att de har identifierat en prov-oro hos eleverna och arbetar långsiktigt med detta. Rektor uppger även att de som åtgärd har sambedömningar med en annan grundskola i kommunen och kommer att återuppta tidigare samarbeten med flera andra skolor.

Rättslig reglering

Vid betygssättning i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (10 kap. 20 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Gävle kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att särskilt beakta resultaten på nationella prov vid betygssättningen. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredare Caroline Rönnegård.

Utredare Johan Runemark Brydsten har varit föredragande i ärendet.